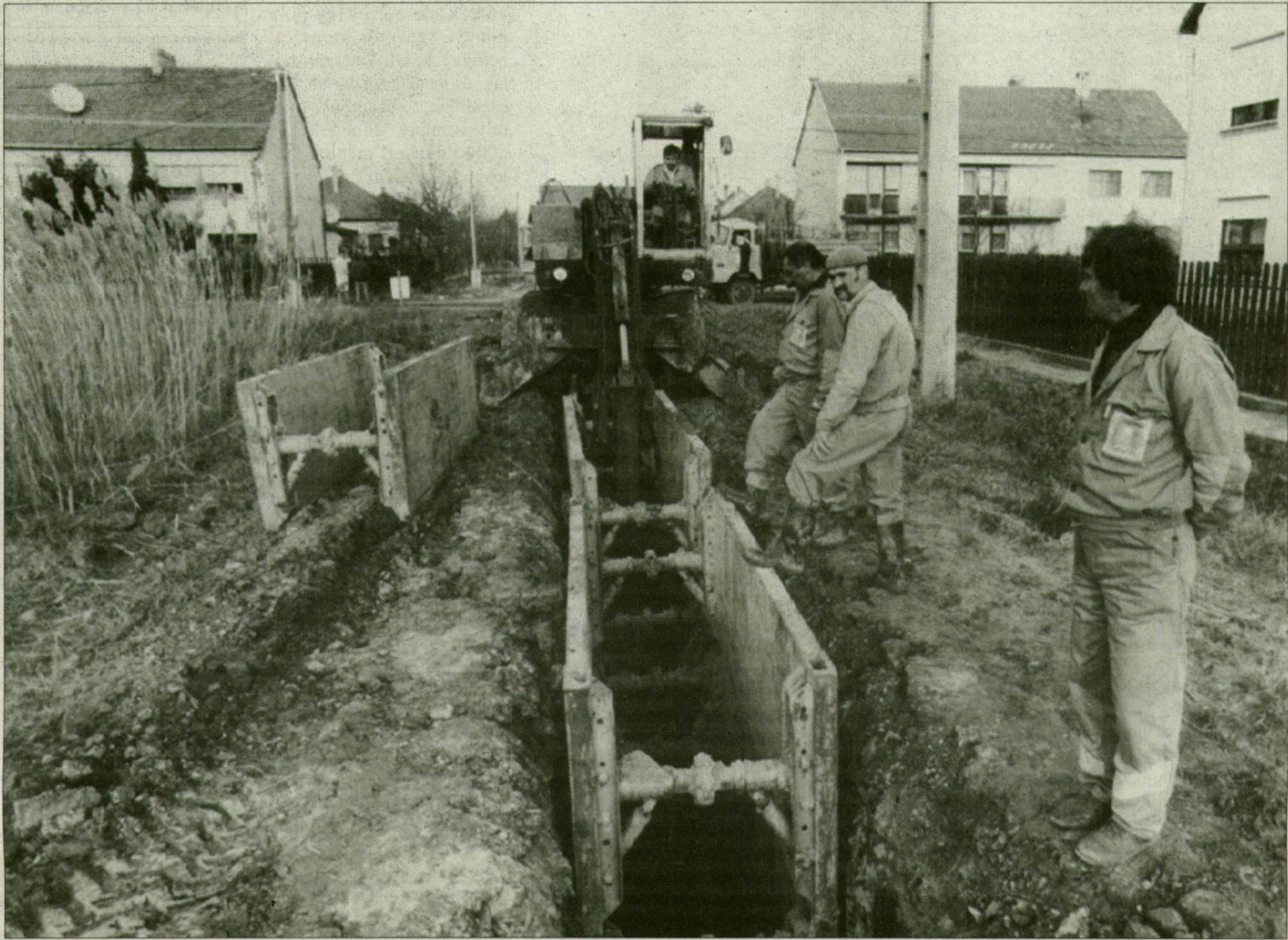

● Szeged peremén (4.)

Tápé belvizével vívja a csatákat

Sok évszázada már, hogy Tápé faluja Szegedhez támaszkodik. Járhatott errefelé tatár, török, labanc, vagy egyéb dicsőséges „felszabadító”, ha sanyargatni támadt kedve a Tisza nagy városát, egy-két pofon mindig jutott a tápaiaknak – már csak a közelség okán is. De érdekes módon a terjeszkedésre oly hajlamos Szeged sok évszázadon át hiába próbálkozott Tápé bekebelezésével, ez csak 1973-ban sikerült. Mára aztán úgy összenőttek a két település házsorai, hogy csak Zágráb – vagyis a nem túl széles Zágráb utca... – nevezetett ki határvonalnak. Egyik fele Tápé, másik már Petőfitelep. De vajon ez a nagy egymásba kapaszkodás milyen életet is hozott a tápaiaknak? Mennyire érzik annak áldását, hogy lassan 25 éve nem falunak, hanem városrésznek szólítanak? Erről szól mai riportunkban néprajzkutató, városházi szenátor, s persze a tápai utca embere.

Hetvenmillió forintot költenek az idén csatornaépítésre. (Fotó: Schmidt Andrea)

Ez utóbbiról sajnos gyorsan kideríthetem: nem igazán beszédes, ha falujáról faggatják. Vagy csupán nekem nem volt szerencsém? Egy biztos: a megszólítottak mindegyike rövidre szabott mondatokban összegezte véleményét, így aztán se rosszabb, mint másol... Nézzé meg a sok sáros utcát, aztán ebből kitalálhatja... Legalább már épül a csatorna... Vögyön itt telköt, azt majd möglátja...

Az vesse az első követ a szófukar tápaiakra, aki többet várt az éppen munkából hazafelé rohanóktól. Ugyanis busz mellett, két szatyorral, s legalább ennyi gyerekkel a kézben máshol se nagyon filozofálgat az ember. No, persze maga a zsurnaliszta se erőszakoskodik, ha tudja: él Tápén két olyan polgár, akitől úgyis minden megtud erről a sokat emlegetett faluról... pardon: városrészlőről. S ebben ezen a héten sem kellett csalatkoznom. Ugyanis ifj. Lele József tanár úrból kérdés nélkül is olyan szép, őzös hömpölygéssel bújtak elő a szavak, amikor csak annyit mondtam: Tápé. Egy minuta alatt megtudhattam: semmivel se alávalóbb település ez, mint a szomszédságában nyüzsgő, forgolódo Szeged, hiszen 1138-ban, amikor először szánta rá magát a királyi hatalom, hogy összeírja Magyarországot minden vagyónát, népességét, lábasjóságát, már Tápé neve is ott találhatók Szegeddel egyetemben az okiratokban. De mint Kristó Gyula is megírta – hallgatom ifj. Lele József szavait – már a kőkorban is élt itt már ember, hogy helyét készítsse elő a később erre megtelepülő, leginkább halászzal foglalkozó magyar honfoglalóknak. Mert hogy színmagyar falu volt Tápé Árpád apánk óta mindig is, hagyományait, értékeit nagy féltve őrző közönség. Nevét pedig nagy valószínűséggel egy bizonyos Tápai János bérletről kaphatta, aki ama bizonyos

1138-as összeírás idején uralta e területet.

– De nem is egy település volt ez, hanem mindjárt kettő. A templom egyik oldalán kezdődött a Tigérhát, a másikon mög a Fölvég. S anynyira tartotta ezt a hagyományt a tápai embör, hogy jobban tötte a fölvégi, ha locsolkodni se merészködött át a tigréhátiakhoz – vezetett a nem is olyan távoli múltba Tápé legszakavatottabb ismerője. Hozzátéve: ma persze már nincs így, mögváltozott az egész világ, de még a tápai is...

● **Szegedi kölyökként fölnöve én bizony sokat hallottam, hogy a tápaiak morcos, idegennel nehezen barátkozó emberek. S különösen a szomszéd Szeged polgáraiért nem rajonganak. Egyéért-e ezzel a véleményel a tápai polgár?** – kérdeztem a tanár urat.

– Én inkább úgy mondanám: gyanakvóak az itteniek. Amíg nem látják meg a betelepülőben annak értékeit, amíg az nem mutat föl valami hasznosat, hát bizony csak gyűtmöntnek nevezik errefelé. De ha már valami dicséretet művelt Tápé széplüléséért, biztos nem fogják többet gyűtmöntnek szólítani. Ami pedig a szögediekkel ápolt kapcsolatokat illeti: a két település között azért is tartottat évszázadokig a huzavona, mert két különböző egyházmegyéhez tartoztak. Mivel Szeged ugyebár a csanádi, Tápé mög a váci püspökség része volt, nem is tudta bekebelezni a város, egészen 1973-ig.

● **Hangjából utélve, most is szívesebben venné, ha Tápé önálló faluként döntene a sorsáról.**

– Én bizony ezzel így vagyok most is. De ezt írtam én már le 1988-ban is, azon igyekezvén, hogy a tápai embör vögye saját kezibe sorsának irányítását, hiszen

ebben a faluban mindig is élt annyi eszös, kiművelt embör, amennyi Tápé elkor-mányzásához köll. No, akkor is nagy ellenkezésbe botlottam, s most se nagyon népszerűek ezek a nézetök a hivatalnál. De hát ma már nem aktuálisak, hiszen anynyira egymásba nőtt Szeged mög Tápé, hogy szét se lehetne választani. Értelme pedig azért lönne, mert a csatolt községek népe ma is úgy érzi – joggal, jog nélkül, amennyi mögillné. E gond

– Sajnos, nem túloztak. Mert nézzük például a belvizet. Miközben más településeken a vízzáró agyagréteg 2-2 és fél méternyire van a fölöldását csak az segítheti, ha a jelenleginél jóval nagyobb önállósággal bírnak a külső kerületek, mint ma – foglalta össze véleményét ifj. Lele József azokkal a szép, őzös mondatokkal, amit nagy bűn lett volna e riportban irodalmivá magyartítani. Búcsúzáskor pedig – mikor éppen a Lele-házban berendezett minimúzeum kincseit csodálhattam – megadtam még egy érdekes információt. Tápé község-házja éppen 3 kilométernyire van a szegedi városházától. Semmi kis távolság ez – egyeztünk meg a tanár úrral.

S hasonlóképpen vélekedett Mészáros Attila, aki Tápé megdöntött Szeged szenátusában. De nem is a kilométerekből adódnak a bajok – tette hozzá –, hiszen Tápét jó színvonalú közlekedés köti össze a belvárossal.

– Sokkal inkább gond, hogy előregedett ez a település – mondta Mészáros úr, s már elő is hozakodott két adattal. Ezek szerint Tápé összlakossága napjainkban 5 ezer 184 fő, míg választójoggal 4 ezer 198-an bírnak. Ez pedig azt mutatja, hogy jóval kevesebb a fiatal a kívánatosnál, és sajnos e helyzetet az sem segítette igazán, hogy az elmúlt években sok szegedi építkezett Tápé most formálódó új kerületében.

● **Országos baj – mert**

ugyebár a népességfogyás, s elöregedés annak számát – megoldását aligha várhatjuk el Tápétól. De amikor a tápaiakkal beszélgettem, nem is ezt sorolták a panaszok elejére. Hanem a belvizet, a csatornahálózat hiányát, s a rossz utakat – borítottam ki a helybéli panaszokat Mészáros képviselő elé.

– Sajnos, nem túloztak. Mert nézzük például a belvizet. Miközben más településeken a vízzáró agyagréteg 2-2 és fél méternyire van a fölöldását csak az segítheti, ha a jelenleginél jóval nagyobb önállósággal bírnak a külső kerületek, mint ma – foglalta össze véleményét ifj. Lele József azokkal a szép, őzös mondatokkal, amit nagy bűn lett volna e riportban irodalmivá magyartítani. Búcsúzáskor pedig – mikor éppen a Lele-házban berendezett minimúzeum kincseit csodálhattam – megadtam még egy érdekes információt. Tápé község-házja éppen 3 kilométernyire van a szegedi városházától. Semmi kis távolság ez – egyeztünk meg a tanár úrral.

– Sokkal inkább gond, hogy előregedett ez a település – mondta Mészáros úr, s már elő is hozakodott két adattal. Ezek szerint Tápé összlakossága napjainkban 5 ezer 184 fő, míg választójoggal 4 ezer 198-an bírnak. Ez pedig azt mutatja, hogy jóval kevesebb a fiatal a kívánatosnál, és sajnos e helyzetet az sem segítette igazán, hogy az elmúlt években sok szegedi építkezett Tápé most formálódó új kerületében.

● **S mennyit kell arra várni, hogy az úthálózat is megfelelően közlekedés támasztotta minimális követelményeknek? Mert én ugyan nem akarom megbántani Tápét, de keresve is nehéz találni már a közelben olyan falut, ahol ennyi fölázott, sáros, autókázásra csak verőfényes napsütésben alkalmas út van.**

– Ha pontos statisztikával akarnék válaszolni, azt mondanám: Tápé útjainak 45

százaléka még mindig föl-des. Az elmúlt években 2-3 utca kapott ugyan aszfaltot, de az idén mindössze az újtemető összekötő útja készült el. Mondjuk, az évi 7,7 millió forintos tápai költségvetésből különösebben nagy útfejlesztési programot nem is lehetne beindítani, de bármennyire hihetetlen, most nem is a forintok hiánya okozza a legnagyobb gondot. Sokkal inkább az, hogy a csatornázási munkákat kellene a legprecízebben összehangolni az útépitkezés terveivel. Mert arra az talaj felszínétől, addig nálunk 40 centiméternyire. Elég egy kiadósabb esőzés – mutatott azonnal krízishelyzetben készült képeket Mészáros úr – mint láthatja, megteelik minden csapadék-vizet elvezető árok. Ezért is fogadta mindenki örömmel, hogy végre megkezdődtek a csatornázási munkálatok Tápén, s az idén 70 millió forintos is szánt a város e program beindítására. Jövőre tovább folytatódnak a munkálatok, s valószínűleg megint kapunk erre vagy 50-60 milliót. A lakosságot pedig egy kötelezettség terheli: amennyiben utcájukban elkészül a gerincevetelek, vállalniuk kell a rácsatlakozást. Ezzel nem is lesz sok gondunk. Annál inkább fájó, hogy figyelve az építkezés ütemét, eltart vagy 10-15 évig, míg Tápé minden utcájában ott lesz a csatorna.

● **Ha valami csoda folytán nyakukba pottyanna vagy 100 millió forint, ezek szerint lenne hová irányítani a pénzt. De gondolom, nem csak az útépités költségei fálnak itt a közvagyon...**

– Tápé mindig is sokat adott hagyományaira, szeretettel vette körül népművészeti csoportjait, s bizony a tápai ember szívesen összeül egy kis beszélgetésre az ismerőseivel. Erre volna kiválóan alkalmas a Heller Ödön művelődési ház, aminek műszaki állapotát jól jelzi, hogy megcsúszott a teteje, s mára életveszélyes lett az épület. A legveszedelmesebb kárt ugyan elhárították mára, de ez nem tekinthető végleges megoldásnak. Vagyis e kulturális központ joggal számít arra, hogy egyszer pénzt áldoznak teljes felújításra. De említhetném Tápé sportját is. Ebben a faluban mindig is rengeteg tehetséges gyerek kergette a

szekről beszélünk, épp ilyen rangon kell emlegetnünk a gyékényszövőket, s azokat az iparművészeket, szövőket, fonókat, hímzőasszonyokat, akik netán otthon, vagy már bent, a szegedi alkotóházban készítik mesze földön híres tárgyaikat – büszkélkedett a képviselő. Amikor pedig már a nemrégiben fölépített, s immáron a város más pontjain is alig titkolt irigységgel emlegetett, szép házak felé kanyarogtunk, szóba hoztam a tápaiak, ifj. Lele Józseffel is átbeszélt zárkózottságát.

– Van igazság ebben – egyezett Mészáros képviselő véleménye Lele tanár úréval –, csak azt is látni kell, hogy ezért nem mindig az itt élő öslakosokat kell bántani. Mert hadd mondjak egy példát. Sok kiköltöző még be sem rendezkedett igazán új házában, de már követelné a járdalapot, az aszfaltos utat, vagy éppen azt, hogy a háza előtt kotorják fényesre a víz-elvezető árkot. Ezt hallván az évtizedek, netán ősei révén évszázadok óta nélkülöző tápai ember aztán erősen csóválja a fejét. Már csak azért is, mert ebben a faluban él ám a hagyomány: az út közepéig minden polgárnak gondoskodni kell a rendről, vagyis a tápai porta nem ér véget a kerítésnél.

Ez igazán szép hagyomány – bólogattam hevesen, s közben azért arra is ügyeltem, hogy különösebben ne koccanjon fejem a képviselő úr Ladájának tetejéhez. No, nem arról volt szó, hogy Mészáros Attila benevezett volna valamely híresebb rallivetékedésbe. Csupán saját börtömön is megtapasztalhattam, hogy ama sokat kifogásolt útállapotok őszies esőzések után miként kőnozzák meg az autót is, utasát is. Miközben azon ámuldozhattam, milyen házakat emeltek itt tehetősebb gazdáknak tehetséges építőmesterek, netán milyen díszes kerítéssel is illik körbeölelni a sokmillió, s éppenséggel csak a kacsalábat nélküző palotákat, megnézhettem azt is, hogyan zavarosodik a víz e hácsodáktól 5-6 méternyire megroppanó árkokban. Ezen ugyan lehet csodálkozni, csak éppen a tényen nem változtat: Tápé ma még e furcsa tájképpel örvendeztetni meg a kilátogatókat. S most hadd számoljak be olyan látványról is, amit kis túlzással egyedülállóan is minősíthetnénk. Tápé régi temetőjében, ami már 25 éve bezárt, mutatott nekünk Mészáros úr olyan rendet, amelyet leginkább csak díszes katonai sírkerteket bemutató amerikai filmekben láthat a szem.

– S tudja, mi kellett hozzá? Szólni a tápaiaknak: emberek, közös munkára lenne szükség, hadd széplüljön meg az öreg temető. Jöttek a hívásra sokan, s ma már ott tartunk, hogy akkor is rászólunk itt az idegenre, ha csak egy kis darab papírfecnit eldob nagy hanyagságában. Követendő példa lehet, nem igaz? – kérdezte a szenátor úr.

Mi pedig bólogattunk, s figyeltük, milyen ügyesen is kormányozza el mellettünk egy idősebb gazda három számárerős csacsifogatót...

Bátyi Zoltán